

Ανδρέας Παπαγεωργίου

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου

1ο μέρος

Περιεχόμενα

Ενότητα 1: Ἡρακλέους ἀπὸ Δελφῶν μετοικία	9
Ενότητα 2: Ἀθηναῖος ἄμουσος καὶ Κορίνθιος	23
Ενότητα 3: Πηνελόπη καὶ Ὀδυσσεὺς	41
Ενότητα 4: Δεσπότης δύσκολος καὶ οἰκέτης	58
Ενότητα 5: Θεῶν κρίσις	79
Ενότητα 6: Θησεὺς ἔφηβος	97
Ενότητα 7: Χρησμολόγος ψευδοπλαταιεὺς	118
Ενότητα 8: Βουκολικὸν	139
Ενότητα 9: Διόνυσος, Ἀπόλλων καὶ Ποσειδῶν ἐν Ἀττικῇ	160
Επαναληπτικὲς Ασκήσεις Ενοτήτων 1-9	191

Ἡρακλέους ἀπὸ Δελφῶν μετοικία

ΕΝΟΤΗΤΑ

1

Ἀλλαγή κατοικίας (μετανάστευση)
του Ἡρακλή ἀπὸ τους Δελφούς

A. Αντιστοίχιση κειμένου και νεοελληνικής απόδοσης

ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1. ΗΡΑΚΛΗΣ: Ἐτερος πόνος οὔτος...
2. ...τρίτος καὶ δέκατος.
3. Ἐπόλησε γὰρ ἡ γυνὴ
τὴν οἰκίαν ἡμῶν
τὴν ἐν Δελφοῖς...
4. ...καὶ ἄγει ἡμᾶς εἰς ὄρος.
5. Καὶ κατὰ μὲν τοὺς πόνους ἐκείνους
τοὺς παλαιοὺς
εἶχον ἐπίκουρον ἀγαθὸν Ἴολαον...
6. ...νῦν δὲ
αὐτὸς φέρω
ἅπαντα τὰ τοῦ οἴκου:
7. τράπεζαν, θρανία, χύτραν,

κρατῆρα,

κύλικας, ἀμφορεῖς,

οἴνοχόνν,

σκευάρια,
χιτώνια, μανδύαν,

ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΤΗ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΗΡΑΚΛΗΣ: Ἄλλη ταλαιπωρία αὐτή...
...δέκατη τρίτη.
Διότι πούλησε ἡ σύζυγός μου
το σπίτι μας
στους Δελφούς...
...και μας οδηγεί στο βουνό.
Και στις δοκιμασίες ἐκεῖνες
τις παλιές¹
εἶχα καλὸ βοηθὸ τον Ἴολαο...
...τώρα ὁμως
μόνος μου μεταφέρω
ὅλα τα (πράγματα) του σπιτιού:
το τραπέζι για το φαγητό, τους
πάγκους, το τσουκάλι,
το μεγάλο αγγεῖο για την ανάμειξη
του κρασιού με νερό,
τα ποτήρια του κρασιού, τα αγγεῖα
για το κρασί και το λάδι,
την κανάτα για το σερβίρισμα του
κρασιού,
τα μικρά οικιακά σκεύη,
τους κοντούς γυναικείους χιτώνες,
το πανωφόρι,

1. Ενν. τους γνωστούς δώδεκα ἄθλους.

ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

πέπλον γυναικός, ἐμβάδας,

στρόφιον, μίτραν,

αὐλόν, λύραν,

τῶν παίδων τὰ πινάκια...

8. ΑΓΑΡΙΣΤΗ: Πάνυ καλὴ ἡ ἀγροικία,

ᾧ Μεγάρα.

Ἄλλὰ μακρὰ ἡ ὁδὸς

ἢ ἀπὸ τῆς κώμης.

Τίς ἡ αἰτία

τῆς μετοικίσεως;

9. ΜΕΓΑΡΑ: Ὅτι ὁ βίος ἐν Δελφοῖς

οὐ πάνυ ῥάδιος ἦν.

Πολλοὶ γὰρ ξένοι ἐπιδημοῦσι.

10. Ἐξ ὅτου γὰρ ὁ ἀγὼν ἄγεται,

καὶ θόρυβος πολὺς

ἐν τῇ ὁδῷ,

καὶ ἔρις

Συρακοσίων τε καὶ Ῥοδίων...

11. ...ἐν τῇ παλαίστρᾳ περὶ τῆς νίκης...

12. ...καὶ περὶ τῆς κρίσεως

τῶν Ἀμφικτυόνων,...

13. ...καὶ εἰ ἡ νίκη

ἢ ἐνταῦθα

μείζων

ἢ ὁ κότινος ὁ

ἐν Ὀλυμπίᾳ.

ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΤΗ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

τον πέπλο της γυναίκας μου,

τα παπούτσια,

τον στηθόδεσμο, τη γυναικεία ζώνη²,

τον αυλό, τη λύρα,

τις πλάκες που γράφουν

τα παιδιά...

ΑΓΑΡΙΣΤΗ: Πολύ όμορφο το

αγροτόσπιτο,

Μεγάρα.

Αλλά (είναι) μακρύς ο δρόμος³

από το χωριό.⁴

Ποια είναι η αιτία

του ξενιτεμού;⁵

ΜΕΓΑΡΑ: Διότι η ζωή στους

Δελφούς

δεν ήταν πολύ εύκολη.

Γιατί σ' αυτό τον τόπο μένουν

πολλοί ξένοι.

Από τη στιγμή δηλαδή

που αρχίζει ο αγώνας,

και θόρυβος πολὺς (υπάρχει)

στον δρόμο

και καβγάς

μεταξύ Συρακουσίων και Ροδίων...

...στο γυμναστήριο σχετικά με τη

νίκη...

...και σχετικά με την απόφαση

των Αμφικτυόνων...

...και αν η νίκη

η εδώ (σ' αυτούς τους αγώνες)

είναι μεγαλύτερη

απ' ό,τι το στεφάνι

στην Ολυμπία.

2. Ἡ: κορδέλα για τα μαλλιά.

3. Στα κυπριακά: η στράτα.

4. Πιο ελεύθερα: είναι όμως μακριά απ' το χωριό.

5. Πιο ελεύθερα: Γιατί άλλαξες σπίτι;

ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

14. Καὶ ὁ ἔμδος Ἡρακλῆς
οὐκ ἐν τῇ οἰκίᾳ παρέμενε,
ἀλλ' ὅπου ταραχὴ καὶ μάχη
καὶ φιλονεικία, ἀεὶ ἐκεῖ
πρῶτος ἦν.
15. Καὶ νυκτὸς
εἰς τὰ συμπόσια ἐπορεύετο,...
16. ...καὶ μέχρις ὄρθρου
ἐν τῷ κυβείῳ ἦν.
17. Φροντὶς οὖν ἐστὶ περὶ τῆς οὐσίας.

ΑΓΑΡΙΣΤΗ: Δικαίως,
ὦ τάλαινα.
18. ΜΕΓΑΡΑ: Καὶ φιλόσοφοι πολλοὶ
ἐξ Ἀθηνῶν, καὶ ἐξ Ἰωνίας
καὶ ἐκ Σικελίας...
19. ...φθειροῦσι τοὺς νέους.
Οὐ πέμπω ἔτι τὰ τέκνα
εἰς ἀγοράν.
ΑΓΑΡΙΣΤΗ: Εὖ γε ποιεῖς!
Ποῦ δὲ νῦν τὰ τέκνα εἰσὶ;
Ἡρακλέα δ' οὐκ ὀρῶ.
20. ΜΕΓΑΡΑ: Πορεύεται ἐπὶ τὴν θήραν
μετὰ τῶν τέκνων.
Ἀπὸ γὰρ θήρας ζῶμεν.

ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΤΗ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Και ο Ηρακλής μου
δεν ἔμενε στο σπίτι,
ἀλλὰ ὅπου ἀναστάτωση και ἀγῶνας
και τσακωμός, πάντα ἐκεῖ
ἦταν πρῶτος.
- Και τα βράδια
πήγαινε στα συμπόσια...
- ...και μέχρι το ξημέρωμα
βρισκόταν στη λέσχη που παίζουν
ζάρια.
- Ανησυχῶ, λοιπόν, για
την περιουσία.
ΑΓΑΡΙΣΤΗ: Δικαιολογημένα,
κακομοίρα μου.
- ΜΕΓΑΡΑ: Και πολλοὶ φιλόσοφοι
ἀπὸ τὴν Αθῆνα και ἀπὸ τὴν Ἰωνία
και ἀπὸ τὴ Σικελία...
- ...διαφθείρουν τοὺς νέους.
Δε στέλνω πλέον τα παιδιά (μου)
στην ἀγορά.
ΑΓΑΡΙΣΤΗ: Και καλά κάνεις!
Ποῦ εἶναι ὁμως τώρα τα παιδιά;
Δε βλέπω και τον Ηρακλή.
- ΜΕΓΑΡΑ: Πηγαίνει για κυνήγι
μαζί με τα παιδιά.
Γιατί ζούμε ἀπὸ το κυνήγι.

B. Λεξιλογικά, γραμματικά και συντακτικά στοιχεία

- ⇒ **ἕτερος**: ονομαστική ενικού αριθμού, αρσ. γένους, τῆς ἀόριστης ἐπιμεριστικῆς ἀντων. *ἕτερος, ἑτέρα, ἕτερον* = ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο.
- ⇒ **πόνος**: ονομαστική ενικού αριθμού, του ουσ. ὁ πόνος, τοῦ πόνου (αρσ. β' κλ.), [*πο- νέω* (= κοπιάζω, μοχθῶ)] = η σωματική ταλαιπωρία, η δοκιμασία, ο κόπος, ο μόχθος.
- ⇒ **οὗτος**: ονομαστική ενικού αριθμού, αρσ. γένους, τῆς δεικτικῆς ἀντων. *οὗτος, αὕτη, τοῦτο* = αὐτός, αὐτή, αὐτό.
- ⇒ **τρίτος καὶ δέκατος**: τακτικό ἀριθμητικό ἐπίθ. = δέκατος τρίτος.
- ⇒ **ἐπώλησε**: γ' πρόσ. ενικού ἀριθμού, οριστικῆς ἀορίστου, του ρ. *πωλῶ* [*πωλέω*] = πουλῶ.

- ⇒ **γάρ:** αιτιολογικός παρατακτικός σύνδεσμος = διότι, γιατί.
- ⇒ **ή γυνή:** ονομαστική ενικού αριθμού, του ουσ. *ή γυνή, τῆς γυναικός* (θηλ. γ΄ κλ.) = η γυναίκα.
- ⇒ **τὴν οἰκίαν:** αιτιατική ενικού αριθμού, του ουσ. *ή οἰκία, τῆς οἰκίας* (θηλ. α΄ κλ.) = το σπίτι.
- ⇒ **ἡμῶν:** γενική πληθυντικού αριθμού, του α΄ προσ. της προσωπικής αντων. *ἐγώ*.
☞* Η γενική δηλώνει κτήση, δηλαδή το πρόσωπο στο οποίο ανήκει κάτι, και ονομάζεται γενική κτητική.
- ⇒ **Δελφοῖς:** δοτική πληθυντικού αριθμού, του ουσ. *οἱ Δελφοί, τῶν Δελφῶν* (αρσ. β΄ κλ.) = οι Δελφοί. Ἐχει μόνο πληθυντικό αριθμό.
☞ *ἐν Δελφοῖς:* εμπρόθετος προσδιορισμός (δηλαδή σύνολο που αποτελείται από πρόθεση + ουσιαστικό σε πτώση γενική, δοτική ή αιτιατική). Η πρόθεση *ἐν+δοτική* χρησιμοποιείται για να δηλώσει τόπο, και πιο συγκεκριμένα στάση σ΄ έναν τόπο.
- ⇒ **ἄγει:** γ΄ πρόσ. ενικού αριθμού, οριστικής ενεστώτα, του ρ. *ἄγω* = οδηγώ.
- ⇒ **ἡμᾶς:** αιτιατική πληθυντικού αριθμού, του α΄ προσ. της προσωπικής αντων. *ἐγώ*.
- ⇒ **ὄρος:** αιτιατική ενικού αριθμού, του ουσ. *τὸ ὄρος, τοῦ ὄρους* (ουδ. γ΄ κλ.) = το ὄρος, το βουνό.
☞ *εἰς ὄρος:* εμπρόθετος προσδιορισμός. Η πρόθεση *εἰς + αιτιατική* χρησιμοποιείται για να δηλώσει τόπο, και πιο συγκεκριμένα κίνηση προς έναν τόπο.
- ⇒ **τοὺς πόνους:** αιτιατική πληθυντικού αριθμού, του ουσ. *ὁ πόνος, τοῦ πόνου* (αρσ. β΄ κλ.) (βλ. παραπάνω).
☞ *κατὰ τοὺς πόνους:* εμπρόθετος προσδιορισμός. Η πρόθεση *κατὰ + αιτιατική* χρησιμοποιείται για να δηλώσει χρόνο.
- ⇒ **ἐκείνους:** αιτιατική πληθυντικού αριθμού, αρσ. γένους, της δεικτικής αντων. *ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο*.
- ⇒ **τοὺς παλαιούς:** αιτιατική πληθυντικού αριθμού, αρσ. γένους, του επιθ. (β΄ κλ.) *ὁ παλαιός, ἡ παλαιά, τὸ παλαιόν* = ο παλιός, ο περασμένος.
- ⇒ **Ἰόλαον:** αιτιατική ενικού αριθμού, του ουσ. *ὁ Ἰόλαος, τοῦ Ἰολάου* (αρσ. β΄ κλ.) = ο Ἰόλαος, βοηθός και συμπαράστατης του Ηρακλή.
☞ Είναι αντικείμενο του ρ. *εἶχον*.
- ⇒ **εἶχον:** α΄ πρόσ. ενικού αριθμού, οριστικής παρατακτικού, του ρ. *ἔχω*.
- ⇒ **ἐπίκουρον:** αιτιατική ενικού αριθμού, του ουσ. *ὁ ἐπίκουρος, τοῦ ἐπικούρου* (αρσ. β΄ κλ.) = ο βοηθός, ο συμπαράστατης.
☞ Είναι κατηγορούμενο του αντικειμένου (*Ἰόλαον*).
- ⇒ **ἀγαθόν:** αιτιατική ενικού αριθμού, αρσ. γένους, του επιθ. (β΄ κλ.) *ὁ ἀγαθός, ἡ ἀγαθή, τὸ ἀγαθόν* = ο καλός.
- ⇒ **νῦν:** επίρρ. που δηλώνει χρόνο = τώρα.
☞ Θα πρέπει να προσεχθεί η χρήση των μορίων *μὲν* και *δὲ* (βλ. *κατὰ μὲν τοὺς πόνους ... νῦν δέ*). Χρησιμοποιούνται για να συνδέσουν λέξεις που έχουν την ίδια ση-

* Το σύμβολο ☞ υποδεικνύει ότι ακολουθεί συντακτικό σχόλιο.

Αναλυτική σύνταξη των Ενοτήτων 1 και 2 στο <http://schools.patakis.gr>, «Συμπληρωματικό υλικό».

μασία και επομένως τον ίδιο συντακτικό ρόλο (συγκεκριμένα: τον εμπρόθετο προσδιορισμό του χρόνου κατὰ τοὺς πόρους με το χρονικό επίρρημα νῦν) και δηλώνουν αντίθεση. Ονομάζονται παρατακτικοί αντιθετικοί σύνδεσμοι.

- ⇒ **αὐτός:** ονομαστική ενικού αριθμού, αρσ. γένους, της οριστικής ή επαναληπτικής αντων. *αὐτός, αὐτή, αὐτό* = ο ίδιος, μόνος.
☞ Η παραπάνω σημασία υπάρχει μόνο στην ονομαστική πτώση. Σε αυτή την περίπτωση η αντων. είναι ονοματικός ομοιόπτωτος κατηγορηματικός προσδιορισμός.
- ⇒ **φέρω:** α΄ πρόσ. ενικού αριθμού, οριστικής ενεστώτα, του ρ. *φέρω* = μεταφέρω, κουβαλώ.
- ⇒ **ἅπαντα:** αιτιατική πληθυντικού αριθμού, ουδ. γένους, του επιθ. (γ΄ κλ.) *ὅ ἅπας, ἡ ἅπασα, τὸ ἅπαν* = ὅλος.
- ⇒ **τοῦ οἴκου:** γενική ενικού αριθμού, του ουσ. *ὁ οἶκος, τοῦ οἴκου* (αρσ. β΄ κλ.) = το σπίτι.
☞ Στη φράση *τὰ τοῦ οἴκου* εννοείται το ουσ. *πράγματα*.
- ⇒ **τράπεζαν:** αιτιατική ενικού αριθμού, του ουσ. *ἡ τράπεζα, τῆς τραπέζης* (θηλ. α΄ κλ.) = το τραπέζι.
- ⇒ **θρανία:** αιτιατική πληθυντικού αριθμού, του ουσ. *τὸ θρανιον, τοῦ θρανίου* (ουδ. β΄ κλ.) = ο πάγκος.
- ⇒ **χύτραν:** αιτιατική ενικού αριθμού, του ουσ. *ἡ χύτρα, τῆς χύτρας* (θηλ. α΄ κλ.) = το τσουκάλι.
- ⇒ **κρατήρα:** αιτιατική ενικού αριθμού, του ουσ. *ὁ κρατήρ, τοῦ κρατήρος* (αρσ. γ΄ κλ.), [*< κεράννυμι = αναμειγνύω, ανακατεύω*] = μεγάλο αγγείο για την ανάμειξη του κρασιού με νερό.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Οι αρχαίοι Έλληνες στα συμπόσια έπιναν πάντοτε νερωμένο κρασί (*κεκραμένον οἶνον*), για να μη μεθούν. Έτσι, από την αρχαία λέξη *κῶσις* (= ανάμειξη, ανακάτεμα) προήλθε η νεότερη λέξη *κρασί* (από το μεσαιωνικό *κρασίον > κρασίν*), η οποία αντικατέστησε την αρχαία λέξη *οἶνος*.

- ⇒ **κύλικας:** αιτιατική πληθυντικού αριθμού, του ουσ. *ἡ κύλιξ, τῆς κύλικος* (θηλ. γ΄ κλ.) = ρηχό και ανοιχτό ποτήρι με ένα πόδι, κυρίως για κρασί.
- ⇒ **ἀμφορεῖς:** αιτιατική πληθυντικού αριθμού, του ουσ. *ὁ ἀμφορεύς, τοῦ ἀμφορέως* (αρσ. γ΄ κλ.) = αγγείο για κρασί ή για λάδι.
- ⇒ **οἰνοχόνν:** αιτιατική ενικού αριθμού, του ουσ. *ἡ οἰνοχόη, τῆς οἰνοχόης* (θηλ. α΄ κλ.) = κανάτα για σερβίρισμα κρασιού.
- ⇒ **σκευάρια:** αιτιατική πληθυντικού αριθμού, του ουσ. *τὸ σκευάριον, τοῦ σκευαρίου* (ουδ. β΄ κλ.) = μικρό σκεύος, «τσουμπλέκι». Η λέξη είναι υποκοριστικό του ουσ. *τὸ σκεῦος*.
- ⇒ **χιτώνια:** αιτιατική πληθυντικού αριθμού, του ουσ. *τὸ χιτώνιον, τοῦ χιτωνίου* (ουδ. β΄ κλ.) = ο κοντός χιτώνας.
- ⇒ **μανδύαν:** αιτιατική ενικού αριθμού, του ουσ. *ὁ μανδύας, τοῦ μανδύου* (αρσ. α΄ κλ.) = πανωφόρι.
- ⇒ **πέπλον:** αιτιατική ενικού αριθμού, του ουσ. *ὁ πέπλος, τοῦ πέπλου* (αρσ. β΄ κλ.) = πλατύ πολύπτυχο γυναικείο φόρεμα.
- ⇒ **γυναικός:** γενική ενικού αριθμού, του ουσ. *ἡ γυνή, τῆς γυναικός* (θηλ. γ΄ κλ.) = η γυναίκα.

- ⇒ **ἐμβάδας:** αιτιατική πληθυντικού αριθμού, του ουσ. ἡ ἐμβάς, τῆς ἐμβάδος (θηλ. γ΄ κλ.) = είδος υποδήματος (συνήθως από μάλλινο ύφασμα) που τύλιγε το πόδι.
- ⇒ **στρόφιον:** αιτιατική ενικού αριθμού, του ουσ. τὸ στρόφιον, τοῦ στροφίου (ουδ. β΄ κλ.) = γυναικεία ζώνη, σπθδόδεσμος.
- ⇒ **μίτραν:** αιτιατική ενικού αριθμού, του ουσ. ἡ μίτρα, τῆς μίτρας (θηλ. α΄ κλ.) = γυναικεία ζώνη, κορδέλα για τα μαλλιά.
- ⇒ **αὐλόν:** αιτιατική ενικού αριθμού, του ουσ. ὁ αὐλός, τοῦ αὐλοῦ (αρσ. β΄ κλ.) = ο αὐλός, το σουραύλι (είδος πνευστού οργάνου).
- ⇒ **λύραν:** αιτιατική ενικού αριθμού, του ουσ. ἡ λύρα, τῆς λύρας (θηλ. α΄ κλ.) = η λύρα (είδος έγχορδου οργάνου).
- ⇒ **τῶν παίδων:** γενική πληθυντικού αριθμού, του ουσ. ὁ παῖς, τοῦ παιδός (αρσ. γ΄ κλ.) = το παιδί. Το ουσ. απαντά και ως θηλ. γένους (ἡ παῖς, τῆς παιδός).
- ⇒ **τὰ πινάκια:** αιτιατική πληθυντικού αριθμού, του ουσ. τὸ πινάκιον, τοῦ πινακίου (ουδ. β΄ κλ.) = μικρή πινακίδα, πλάκα για γραφή. Η λέξη είναι υποκοριστικό του ουσ. ὁ πίναξ, τοῦ πίνακος (αρσ. γ΄ κλ.).
- ⇒ **πάνυ:** επίρρ. που δηλώνει ποσό = πολύ. Την ίδια σημασία έχουν και τα επίρρ. ἄγαν και λίαν.
- ⇒ **καλή:** ονομαστική ενικού αριθμού, θηλ. γένους, του επιθ. (β΄ κλ.) ὁ καλός, ἡ καλή, τὸ καλόν = ο ὁμορφος.
 - ☞ Είναι κατηγορούμενο του υποκειμένου ἡ ἀγροικία από το συνδεκτικό ρ. ἐστὶ που παραλείπεται.
- ⇒ **ἡ ἀγροικία:** ονομαστική ενικού αριθμού, του ουσ. ἡ ἀγροικία, τῆς ἀγροικίας (θηλ. α΄ κλ.) [*< ἀγρός + οἶκος*] = το αγροτόσπιτο.
- ⇒ **ῶ Μεγάρα:** κλητική ενικού αριθμού, του ουσ. ἡ Μεγάρα, τῆς Μεγάρας (θηλ. α΄ κλ.) = η Μεγάρα. Έχει μόνο ενικό αριθμό.
- ⇒ **ἀλλά:** παρατακτικός αντιθετικός σύνδεσμος.
- ⇒ **μακρά:** ονομαστική ενικού αριθμού, θηλ. γένους, του επιθ. (β΄ κλ.) ὁ μακρός, ἡ μακρά, τὸ μακρὸν = ο μακρὺς.
 - ☞ Είναι κατηγορούμενο του υποκειμένου ἡ ὁδός από το συνδεκτικό ρ. ἐστὶ που παραλείπεται.
- ⇒ **ἡ ὁδός:** ονομαστική ενικού αριθμού, του ουσ. ἡ ὁδός, τῆς ὁδοῦ (θηλ. β΄ κλ.) = η οδός, ο δρόμος.
- ⇒ **τῆς κώμης:** γενική ενικού αριθμού, του ουσ. ἡ κώμη, τῆς κώμης (θηλ. α΄ κλ.) = το χωριό.
 - ☞ ἀπὸ τῆς κώμης: εμπρόθετος προσδιορισμός. Η πρόθεση ἀπὸ + γενική χρησιμοποιείται για να δηλώσει τόπο και πιο συγκεκριμένα κίνηση ἀπὸ τόπο (απομάκρυνση) ἢ προέλευση.
 - ☞ ἡ ἀπὸ τῆς κώμης: [πρβ. τὴν ἐν Δελφοῖς] ο εμπρόθετος προσδιορισμός συνοδεύεται ἀπὸ ἄρθρο και συγκεκριμένα ἀπὸ το ἄρθρο του ουσ. το οποίο προσδιορίζει (τὴν οἰκίαν τὴν ἐν Δελφοῖς, ἡ ὁδός ἢ ἀπὸ τῆς κώμης). Σε αυτή την περίπτωση, με

τη συνοδεία του άρθρου συντακτικά έχει θέση ονομαστικού ομοιόπτωτου επιθετικού προσδιορισμού.

- ☞ **τίς:** ονομαστική ενικού αριθμού, θηλ. γένους, της ερωτηματικής αντων. *τίς, τίς, τί* = ποιος, ποια, ποιο.
- ☞ **ἡ αἰτία:** ονομαστική ενικού αριθμού, του ουσ. *ἡ αἰτία, τῆς αἰτίας* (θηλ. α' κλ.) = η αἰτία, ο λόγος.
- ☞ **τῆς μετοικίσεως:** γενική ενικού αριθμού, του ουσ. *ἡ μετοίκισις, τῆς μετοικίσεως* [< μετοικίζω], (θηλ. γ' κλ.) = η αλλαγή τόπου διαμονής, η αποδημία. Επίσης, *μετοικήσεις, μετοικήσεως* [< μετοικῶ].
- ☞ **ὅτι:** υποτακτικός αιτιολογικός σύνδεσμος = διότι, επειδή.
- ☞ **ὁ βίος:** ονομαστική ενικού αριθμού, του ουσ. *ὁ βίος, τοῦ βίου* (αρσ. β' κλ.) = η ζωή.
- ☞ **Δελφοίς:** βλ. παραπάνω.
- ☞ **ῥάδιος:** ονομαστική ενικού αριθμού, αρσ. γένους, του επιθ. (β' κλ.) *ὁ ῥάδιος, ἡ ῥαδία* και *ἡ ῥάδιος, τὸ ῥάδιον* = ο εύκολος.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Από την ίδια ρίζα προέρχονται και οι λέξεις *ραδιουργία* (= δολοπλοκία, μπχανοραφία), *ραδιούργος* και *ραδιουργώ*, *ράθυμος* (= νωθρός, σκνηρός) και *ραθυμία*, *ραστώνη* (= νωθρότητα, νωχέλεια). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι άλλες λέξεις της νέας ελληνικής, που φαίνονται ομόρριζες, όπως *ραδιόφωνο*, *ραδιενέργεια*, *ραδιοκύματα*, *ραδιοηλεκτρικός*, είναι σύνθετες με πρώτο συνθετικό όχι το αρχαίο επίθετο *ῥάδιος*, αλλά το ουσιαστικό *ράδιο(ν)*, το γνωστό ραδιενεργό μεταλλικό στοιχείο, λέξη που προέρχεται από τον νεολατινικό επιστημονικό όρο *radium*.

- ☞ Το *ῥάδιος* εξαρτάται από το συνδετικό ρ. ἦν και είναι κατηγορούμενο του υποκειμένου του (*ὁ βίος*).
- ☞ **ἦν:** γ' πρόσ. ενικού αριθμού, οριστικής παρατατικού, του ρ. *εἶμι* = είμαι.
- ☞ **πολλοί:** ονομαστική πληθυντικού αριθμού, αρσ. γένους, του ανώμαλου επιθ. *ὁ πολύς, ἡ πολλή, τὸ πολύ*.
- ☞ **ξένοι:** ονομαστική πληθυντικού αριθμού, του ουσ. *ὁ ξένος, τοῦ ξένου* (αρσ. β' κλ.) = ο ξένος.
- ☞ **ἐπιδημοῦσι:** γ' πρόσ. πληθυντικού αριθμού, οριστικής ενεστώτα, του ρ. *ἐπιδημῶ* [< ἐπιδημέω] = μένω, βρίσκομαι σε έναν τόπο. Αντίθ. *ἀποδημῶ* = ξενιτεύομαι. [Πρβ. *ἀπόδημος ελληνισμός* = οι Έλληνες εκτός συνόρων της Ελλάδας.]
- ☞ **ὄτου:** γενική ενικού αριθμού, αρσενικού γένους, της αναφορικής αντων. *ὄστις, ἤτις, ὄ,τι* = όποιος, όποια, όποιο.
 - ☞ *ἐξ ὄτου:* εμπρόθετος προσδιορισμός. Η πρόθεση *ἐξ* + γενική δηλώνει τόπο (κίνηση από τόπο, πρόέλευση) ή χρόνο (χρονική αφετηρία).
- ☞ **ὁ ἀγών:** ονομαστική ενικού αριθμού, του ουσ. *ὁ ἀγών, τοῦ ἀγῶνος* (αρσ. γ' κλ.) = ο (αθλητικός) αγώνας.
- ☞ **ἄγεται:** γ' πρόσ. ενικού αριθμού, οριστικής ενεστώτα, του ρ. *ἄγωμαι* = ξεκινώ, αρχίζω.
- ☞ **θόρυβος:** ονομαστική ενικού αριθμού, του ουσ. *ὁ θόρυβος, τοῦ θορύβου* (αρσ. β' κλ.) = ο θόρυβος, η φασαρία.

- ⇒ **πολύς:** ονομαστική ενικού αριθμού, αρσ. γένους, του ανώμαλου επιθ. ὁ πολὺς, ἡ πολλή, τὸ πολὺ.
- ⇒ **τῆ ὁδῶ:** δοτική ενικού αριθμού, του ουσ. ἡ ὁδός, τῆς ὁδοῦ (θηνλ. β΄ κλ.) = η οδός, ο δρόμος.
 ☞ ἐν τῇ ὁδῶ: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο.
- ⇒ **ἔρις:** ονομαστική ενικού αριθμού, του ουσ. ἡ ἔρις, τῆς ἔριδος (θηνλ. γ΄ κλ.) = η φιλονικία, ο καβγάς, ο τσακωμός. [Πρβ. > εριστικός.]
- ⇒ **Συρακοσίων:** γενική πληθυντικού αριθμού, του ουσ. ὁ Συρακόσιος, τοῦ Συρακοσίου (αρσ. β΄ κλ.) = ο Συρακούσιος, ο κάτοικος των Συρακουσών, πόλης της Ιταλίας, που βρίσκεται στην ανατολική ακτή της Σικελίας, η οποία ήταν αποικία των αρχαίων Ελλήνων.
- ⇒ **Ῥοδίων:** γενική πληθυντικού αριθμού, του ουσ. ὁ Ῥόδιος, τοῦ Ῥοδίου (αρσ. β΄ κλ.) = ο Ρόδιος, ο κάτοικος της Ρόδου.
- ⇒ **τῆ παλαιστρα:** δοτική ενικού αριθμού, του ουσ. ἡ παλαιστρα, τῆς παλαιστρας (θηνλ. α΄ κλ.) = τόπος που ασκούσαν οι παλαιστές, σχολή πάλης, γυμναστήριο (με επέκταση σημασίας).
 ☞ ἐν τῇ παλαιστρα: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο.
- ⇒ **τῆς νίκης:** γενική ενικού αριθμού, του ουσ. ἡ νίκη, τῆς νίκης (θηνλ. α΄ κλ.) = η νίκη.
 ☞ περὶ τῆς νίκης: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει αναφορά. Η πρόθεση περὶ + γενική δηλώνει αναφορά (σχετικά με).
- ⇒ **τῆς κρίσεως:** γενική ενικού αριθμού, του ουσ. ἡ κρίσις, τῆς κρίσεως (θηνλ. γ΄ κλ.) = η κρίση, η απόφαση.
- ⇒ **τῶν Ἀμφικτυόνων:** γενική πληθυντικού αριθμού, του ουσ. οἱ Ἀμφικτύονες, τῶν Ἀμφικτυόνων (αρσ. γ΄ κλ., μόνο πληθυντικού αριθμού) = οι εκπρόσωποι των πόλεων που είχαν την εποπτεία του πανελληνίου ιερού των Δελφών (της Δελφικής Αμφικτυονίας). Ονομάζονταν και ἱερομνήμονες.
- ⇒ **εἰ:** υποτακτικός υποθετικός σύνδεσμος = (ε)αν. Εισάγει τη δευτερεύουσα υποθετική πρόταση «εἰ ἡ νίκη... Ὀλυμπία».
- ⇒ **ἡ νίκη:** ονομαστική ενικού αριθμού, του ουσ. ἡ νίκη, τῆς νίκης (θηνλ. α΄ κλ.)
- ⇒ **ἐνταῦθα:** επίρρ. που δηλώνει τόπο = εδώ.
 ☞ ἡ ἐνταῦθα: ονομαστικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο ουσ. ἡ νίκη.
- ⇒ **μείζων:** ονομαστική ενικού αριθμού, θηνλ. γένους, του επιθ. (γ΄ κλ.) ὁ μείζων, ἡ μείζων, τὸ μείζων = ο μεγαλύτερος. Είναι συγκριτικός βαθμός του ανώμαλου επιθ. ὁ μέγας, ἡ μεγάλη, τὸ μέγα = ο μεγάλος.
 ☞ Είναι κατηγορούμενο του υποκειμένου ἡ νίκη από το εννοούμενο ρ. ἐστί.
- ⇒ **ἦ:** μόριο που εισάγει τον β΄ ὄρο σύγκρισης = παρά, ἀπ΄ ὅ,τι.
 ☞ ἦ ὁ κότινος: β΄ ὄρος σύγκρισης.
- ⇒ **ὁ κότινος:** ονομαστική ενικού αριθμού, του ουσ. ὁ κότινος, τοῦ κοτίνου (αρσ. β΄ κλ.) = κλαδί αγριελιάς από το οποίο φτιαχνόταν το στεφάνι που δινόταν ως έπαθλο στους ολυμπιονίκες.
- ⇒ **Ὀλυμπία:** δοτική ενικού αριθμού, του ουσ. ἡ Ὀλυμπία, τῆς Ὀλυμπίας (θηνλ. α΄ κλ.) = η Ολυμπία.

- ☞ *ἐν Ὀλυμπίᾳ*: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο. Ὁ *ἐν Ὀλυμπίᾳ*: ονοματικός ομοιοπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη *κότινος*.
- ☞ **ὁ ἐμός**: ονομαστική ενικού αριθμού, αρσ. γένους, της κτητικής αντων. α΄ προσ. για έναν κτήτορα *ἐμός, ἐμή, ἐμόν* = δικός μου, δική μου, δικό μου.
- ☞ **Ἡρακλῆς**: ονομαστική ενικού αριθμού, του ουσ. ὁ *Ἡρακλῆς, τοῦ Ἡρακλέους* (αρσ. γ΄ κλ.).
- ☞ **τῆ οἰκία**: δοτική ενικού αριθμού, του ουσ. ἡ *οἰκία, τῆς οἰκίας* (θηλ. α΄ κλ.) = το σπίτι.
- ☞ **παρέμενε**: γ΄ πρόσ. ενικού αριθμού, οριστικής παρατατικού, του ρ. *παραμένω* [*< παρὰ + μένω*] = παραμένω. Συνοδεύεται ἀπὸ το αρνητικό μόριο *οὐκ*.
 - ☞ Το ρ. προσδιορίζεται ἀπὸ τον εμπρόθετο προσδιορισμό *ἐν τῇ οἰκίᾳ*, ο οποίος δηλώνει στάση σε τόπο.
- ☞ **ὅπου**: αναφορικό επίρρ. που δηλώνει τόπο = ὅπου. Εισάγει τη δευτερεύουσα αναφορική πρόταση *«ὅπου ταραχὴ καὶ μάχη καὶ φιλονεικία»*.
- ☞ **ταραχή**: ονομαστική ενικού αριθμού, του ουσ. ἡ *ταραχὴ, τῆς ταραχῆς* (θηλ. α΄ κλ.) = *n* αναστάτωση.
- ☞ **μάχη**: ονομαστική ενικού αριθμού, του ουσ. ἡ *μάχη, τῆς μάχης* (θηλ. α΄ κλ.) = *n* μάχη, ο αγώνας.
- ☞ **φιλονεικία**: ονομαστική ενικού αριθμού, του ουσ. ἡ *φιλονεικία, τῆς φιλονεικίας* (θηλ. α΄ κλ.) = *n* ἔριδα, *n* διαμάχη.
- ☞ **ἀεὶ**: επίρρ. που δηλώνει χρόνο = πάντοτε, συνεχῶς.
- ☞ **ἐκεῖ**: επίρρ. που δηλώνει τόπο.
- ☞ **πρῶτος**: ονομαστική ενικού αριθμού, αρσ. γένους, του τακτικού αριθμητικού επιθ. ὁ *πρῶτος, ἡ πρώτη, τὸ πρῶτον*.
- ☞ **ἦν**: γ΄ πρόσ. ενικού αριθμού, οριστικής παρατατικού, του ρ. *εἶμι* = εἶμαι.
- ☞ **νυκτός**: γενική ενικού αριθμού, του ουσ. ἡ *νύξ, τῆς νυκτός* (θηλ. γ΄ κλ.) = νύχτα.
 - ☞ Χρησιμοποιεῖται για να δηλώσει χρόνο (γενική του χρόνου).
- ☞ **τὰ συμπόσια**: αιτιατική πληθυντικού αριθμού, του ουσ. τὸ *συμπόσιον, τοῦ συμποσίου* (ουδ. β΄ κλ.) = το συμπόσιο, το φαγοπότι, στο οποίο κατὰ την αρχαιότητα ἔπαιρναν μέρος μόνο ἄντρες.
 - ☞ *εἰς τὰ συμπόσια*: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει κίνηση σε τόπο.
- ☞ **ἐπορεύετο**: γ΄ πρόσ. ενικού αριθμού, οριστικής παρατατικού, του ρ. *πορεύομαι* = πηγαίνω, προχωρῶ. Ἀπὸ την ἴδια ρίζα σχηματίζεται το ουσ. *πορεία*.
- ☞ **ὄρθρου**: γενική ενικού αριθμού, του ουσ. ὁ *ὄρθρος, τοῦ ὄρθρου* (αρσ. β΄ κλ.) = το ζημέρωμα.
 - ☞ *μέχρις ὄρθρου*: εμπρόθετος προσδιορισμός. Η πρόθεση *μέχρι* + γενική χρησιμοποιεῖται για να δηλώσει χρόνο (χρονικό τέρμα).
- ☞ **τῷ κυβείῳ**: δοτική ενικού αριθμού, του ουσ. τὸ *κυβεῖον, τοῦ κυβείου* (ουδ. β΄ κλ.) = λέσχη, στην οποία οι ἄντρες κατὰ την αρχαιότητα σύχναζαν και ἔπαιζαν τους κύβους, ἓνα τυχερὸ παιχνίδι ἀντίστοιχο με τα ζάρια.
 - ☞ *ἐν τῷ κυβείῳ*: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο.

- ⇒ **φροντίς:** ονομαστική ενικού αριθμού, του ουσ. ἡ φροντίς, τῆς φροντίδος (θηλ. γ΄ κλ.) = ανησυχία, σκέψη, φροντίδα. Την ίδια σημασία έχει το ρ. φροντίζω = ανησυχώ, σκέφτομαι, φροντίζω.
- ⇒ **οὔν:** παρατακτικός συμπερασματικός σύνδεσμος = επομένως, λοιπόν.
- ⇒ **ἔστι:** γ΄ πρόσ. ενικού αριθμού, οριστικής ενεστώτα, του ρ. εἶμι = εἶμαι.
- ⇒ **τῆς οὐσίας:** γενική ενικού αριθμού, του ουσ. ἡ οὐσία, τῆς οὐσίας (θηλ. α΄ κλ.) = η περιουσία.
 - ☞ *περὶ τῆς οὐσίας:* εμπρόθετος προσδιορισμός. Η πρόθεση *περὶ* + γενική χρησιμοποιείται για να δηλώσει αναφορά (= για, σχετικά με).
- ⇒ **δικαίως:** επίρρ. που δηλώνει τρόπο [*ὁ δίκαιος, ἡ δικαία, τὸ δίκαιον*] = δίκαια.
- ⇒ **ὦ τάλαινα:** κλητική ενικού αριθμού, θηλ. γένους, του επιθ. (γ΄ κλ.) ὁ τάλας, ἡ τάλαινα, τὸ τάλαν = ο δυστυχισμένος, ο κακομοίρης.
 - ☞ Η κλητική πτώση χρησιμοποιείται σε προσφωνήσεις που ονομάζονται κλητικές προσφωνήσεις.
- ⇒ **φιλόσοφοι:** ονομαστική πληθυντικού αριθμού, του ουσ. ὁ φιλόσοφος, τοῦ φιλοσόφου (αρσ. β΄ κλ.).
- ⇒ **Ἀθηνῶν:** γενική πληθυντικού αριθμού, του ουσ. αἱ Ἀθῆναι, τῶν Ἀθηνῶν (θηλ. α΄ κλ.) = η Αθήνα. Έχει μόνο πληθυντικό αριθμό.
- ⇒ **Ἰωνίας:** γενική ενικού αριθμού, του ουσ. ἡ Ἰωνία, τῆς Ἰωνίας (θηλ. α΄ κλ.) = η Ιωνία, περιοχή της Μ. Ασίας.
- ⇒ **Σικελίας:** γενική ενικού αριθμού, του ουσ. ἡ Σικελία, τῆς Σικελίας (θηλ. α΄ κλ.) = η Σικελία, νησί της Ιταλίας.
 - ☞ *ἐξ Ἀθηνῶν, ἐξ Ἰωνίας, ἐκ Σικελίας:* εμπρόθετοι προσδιορισμοί. Η πρόθεση *ἐκ* (όταν ακολουθεί σύμφωνο) ή *ἐξ* (όταν ακολουθεί φωνήεν) + γενική χρησιμοποιείται για να δηλώσει κίνηση από τόπο (απομάκρυνση) ή προέλευση.
- ⇒ **φθειροῦσι:** γ΄ πρόσ. πληθυντικού αριθμού, οριστικής ενεστώτα, του ρ. φθεῖρω = καταστρέφω. [Πρβ. > φθορά.]
- ⇒ **τοὺς νέους:** αιτιατική πληθυντικού αριθμού, του ουσ. ὁ νέος, τοῦ νέου (αρσ. β΄ κλ.).
- ⇒ **πέμπω:** α΄ πρόσ. ενικού αριθμού, οριστικής ενεστώτα, του ρ. πέμπω = στέλνω. [Πρβ. > πομπή, πομπός, προπομπός.]
- ⇒ **ἔτι:** επίρρ. που δηλώνει χρόνο = πια, πλέον.
- ⇒ **τὰ τέκνα:** αιτιατική πληθυντικού αριθμού, του ουσ. τὸ τέκνον, τοῦ τέκνου (ουδ. β΄ κλ.) = το παιδί.
- ⇒ **ἀγοράν:** αιτιατική ενικού αριθμού, του ουσ. ἡ ἀγορά, τῆς ἀγορᾶς (θηλ. α΄ κλ.) = ανοιχτός (υπαίθριος) χώρος στο κέντρο μιας αρχαίας ελληνικής πόλης, που αποτελούσε το επίκεντρο της δημόσιας (θρησκευτικής, πολιτικής, εμπορικής και οικονομικής) ζωής. Ο χώρος αυτός, στον οποίο σύχναζαν και συναθροίζονταν συχνά οι πολίτες κατά την ελληνική αρχαιότητα, σταδιακά περιστοιχίστηκε από δημόσια κτίρια και στοές, στα οποία συγκεντρώνονταν έμποροι, καλλιτέχνες, φιλόσοφοι κ.ά.
 - ☞ *εἰς ἀγοράν:* εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει κίνηση σε τόπο.

- ⇒ **εὖ:** ἐπίρρ. που δηλώνει τρόπο = καλά.
- ⇒ **γε:** βεβαιωτικό ἐπίρρ. = βέβαια, ασφαλῶς.
- ⇒ **ποιεῖς:** β' πρόσ. ενικού αριθμοῦ, οριστικής ενεστώτα, του ρ. ποιῶ [< ποιέω] = κάνω. [Πρβ. > ποίημα, ποιητής.]
- ⇒ **ποῦ:** ερωτηματικό τοπικό ἐπίρρ. = πού.
- ⇒ **εἰσί:** γ' πρόσ. πληθυντικού αριθμοῦ, οριστικής ενεστώτα, του ρ. εἶμι = εἶμαι.
- ⇒ **Ἡρακλέα:** αιτιατική ενικού αριθμοῦ, του ουσ. ὁ Ἡρακλῆς, τοῦ Ἡρακλέους (αρσ. γ' κλ.).
- ⇒ **ὄρῳ:** α' πρόσ. ενικού αριθμοῦ, οριστικής ενεστώτα, του ρ. ὄρω [< ὀράω] = βλέπω. [Πρβ. > ὄραμα, ὄραση, ορατός.]
- ⇒ **πορεύεται:** γ' πρόσ. ενικού αριθμοῦ, οριστικής ενεστώτα, του ρ. πορεύομαι = βαδίζω, προχωρῶ.
- ⇒ **τὴν θήραν:** αιτιατική ενικού αριθμοῦ, του ουσ. ἡ θήρα, τῆς θήρας (θηλ. α' κλ.) = το κυνήγι. Ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα σχηματίζονται οἱ λέξεις θηρεύω, θήραμα, θηρευτής κ.ά.
 - ☞ ἐπὶ τὴν θήραν: ἐμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει σκοπὸ (= γιὰ κυνήγι, γιὰ νὰ κυνηγήσει).
- ⇒ **τῶν τέκνων:** γενική πληθυντικού αριθμοῦ, του ουσ. τὸ τέκνον, τοῦ τέκνου (ουδ. β' κλ.) = τὸ παιδί.
 - ☞ μετὰ τῶν τέκνων: ἐμπρόθετος προσδιορισμός. Ἡ πρόθεση μετὰ + γενική χρησι-μοποιεῖται γιὰ νὰ δηλώσει συνοδεία (= μαζί με τὰ παιδιά).
- ⇒ **θήρας:** γενική ενικού αριθμοῦ, του ουσ. ἡ θήρα, τῆς θήρας (θηλ. α' κλ.), (βλ. παραπάνω).
 - ☞ ἀπὸ θήρας: ἐμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει προέλευση.
- ⇒ **ζῶμεν:** α' πρόσ. πληθυντικού αριθμοῦ, οριστικής ενεστώτα, του ρ. ζῶ [< ζήω] = ζῶ.

Γ.**Απαντήσεις στις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου**

1. Βάλε σε κάθε λέξη που αρχίζει ἀπὸ φωνήεν τὸ πνεῦμα που ταιριάζει, στὴ θέση που πρέπει:
 - ▶ Πάνυ καλὴ ἡ ὑμετέρα ἀγροικία, ἀλλὰ ἡ ὁδὸς ἡ ἀπὸ Ὀλυμπίας μακρὰ ἐστι.
 - ▶ Ὁ ἐμὸς Ἡρακλῆς οὐκ ἐν τῇ οἰκίᾳ παρέμενε.
2. Στις προτάσεις που ἀκολουθοῦν λείπει μία λέξη κάθε φορά. Συμπλήρωσέ τὴν.
 - ▶ Πάνυ καλὴ ἡ ἀγροικία ἐστὶ, ἀλλὰ μακρὰ ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἀπὸ Δελφῶν.
 - ▶ Ἐν τῇ κώμῃ ἕρις ἐστὶ Συρακοσίων τε καὶ Ῥοδίων.
 - ▶ Ἡ γυνὴ ἐπώλησε τὴν οἰκίαν, ὅτι Ἡρακλῆς ἀεὶ εἰς τὰ συμπόσια ἐπορεύετο.
 - ▶ Ἡρακλῆς ἐρωτᾷ εἰ ἡ νίκη μείζων ἐστὶ ἐν Δελφοῖς ἢ ἐν Ὀλυμπίᾳ. Τότε μὲν εἶπεν Ἡρακλῆς Ἰόλαον ἐπικούρον ἀγαθόν, νῦν δὲ αὐτὸς φέρει ἅπαντα τὰ τοῦ οἴκου.

- ▶ Πολλή ταραχή ἐστὶ, ὅτι ἡ κρίσις τῶν Ἀμφικτυόνων οὐ δικαία ἦν.
- ▶ Ἡρακλῆς μὲν πορεύεται εἰς κυβεῖα τε καὶ συμπόσια, Μεγάρα δὲ ἐν τῇ οἰκίᾳ παραμένει.
- ▶ Οὐ πορεύομαι εἰς τὸ στάδιον. Πολὺς γὰρ θόρυβος καὶ ταραχή ἐστὶν ἐκεῖ.
- ▶ Οὐ φέρω κότινον. Οὐ γὰρ ἐνίκησα ἐν Ὀλυμπίᾳ.

3. Ὅπως θα ἔχεις διαπιστώσει διαβάζοντας τον διάλογο, ορισμένοι σύνδεσμοι δε βρίσκονται στην αρχή της πρότασης, αλλά μετά την πρώτη λέξη (ή τις πρώτες λέξεις της). Ποιοι είναι αυτοί;

Οι σύνδεσμοι αυτοί είναι οι εξής: γάρ, μέν, δέ, οὖν.

4. Σύνδεσε τις δύο προτάσεις που ακολουθούν με δύο διαφορετικούς τρόπους χρησιμοποιώντας τους συνδέσμους ὅτι και γάρ.

α) Μετοικῶ ὅτι τὴν οἰκίαν ἐπώλησα.

β) Μετοικῶ. Ἐπώλησα γὰρ τὴν οἰκίαν.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Ο αιτιολογικός σύνδεσμος **ὅτι** είναι υποτακτικός σύνδεσμος και εισάγει, δηλαδή με αυτόν ξεκινάει, δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση [π.χ., αλλάζω τόπο διαμονής, **γιατί** πούλησα το σπίτι μου].

Ο αιτιολογικός σύνδεσμος **γάρ** είναι παρατακτικός σύνδεσμος, δηλαδή δεν εισάγει δευτερεύουσα πρόταση. Συνήθως βρίσκεται μέσα σε κύρια πρόταση και είναι η δεύτερη λέξη της.

5. Στις προτάσεις που ακολουθούν λείπει μία λέξη κάθε φορά. Συμπλήρωσέ την.

- ▶ Ἡ γυνὴ ἄγει ἡμᾶς εἰς ὄρος.
- ▶ Ὁ βίος ἐν Δελφοῖς οὐ ράδιος ἦν.
- ▶ Ἡρακλῆς εἰς τὰ συμπόσια πορεύεται.
- ▶ Φροντὶς ἐστὶ περὶ τῆς οὐσίας.
- ▶ Ἡρακλῆς μέχρις ὄρθρου ἐν τῷ κυβεῖῳ ἦν.
- ▶ Ἡ γυνὴ ἐπώλησεν τὴν οἰκίαν τὴν ἐν Δελφοῖς.
- ▶ Θόρυβος πολὺς γίνεται ἐν τῇ παλαιστρᾷ περὶ τῆς νίκης.
- ▶ Φιλόσοφοι πολλοὶ ἔρχονται ἐκ Σικελίας.
- ▶ Μεγάρα οὐ πέμπει τὰ τέκνα εἰς ἀγοράν.
- ▶ Πάντες πορεύονται ἐπὶ τὴν θήραν.
- ▶ Ἡρακλῆς παίζει μετὰ τῶν τέκνων.

6. Διάλεξε για κάθε λέξη που χρησιμοποιήσες στην προηγούμενη άσκηση την κατάλληλη ζωγραφική απόδοση.

7. Κάποια πρόθεση που χρησιμοποιήσες εμφανίζεται στα λόγια της Μεγάρας με δύο διαφορετικές μορφές. Μπορείς να την ανακαλύψεις;

- ▶ ἐκ ἢ ἐξ

Ἡ πρόθεση γίνεται ἐκ ὅταν ἡ ἐπόμενη λέξη ἀρχίζει ἀπὸ σύμφωνο, καὶ ἐξ ὅταν ἡ ἐπόμενη λέξη ἀρχίζει ἀπὸ φωνήεν.

– Στο κείμενο υπάρχουν και τρεις προθέσεις που δεν τις συζητήσαμε ακόμη. Μπορείς να τις ανακαλύψεις;

Υπάρχουν ἀκόμα οἱ προθέσεις *κατά, μέχρις, ἀπό*.

8. Συμπλήρωσε τα παραδείγματα με ένα κατάλληλο ουσιαστικό.

- ▶ ἐν τῇ ὁδῷ
- ▶ εἰς ἀγορὰν
- ▶ περὶ τῆς οὐσίας
- ▶ ἀπὸ τῆς κώμης
- ▶ ἐξ Ἀθηνῶν
- ▶ κατὰ τοὺς πόνους
- ▶ ἐκ Δελφῶν
- ▶ μέχρις ὄρθρου

9. Συμπλήρωσε τις προτάσεις με την πτώση που χρειάζεται.

- ▶ Ἀγαρίστη ἐρωτᾷ περὶ τῆς ἀγροικίας (ἡ ἀγροικία).
- ▶ Ἡρακλῆς λέγει περὶ τῶν πόνων (οἱ πόνοι).
- ▶ Μεγάρα ἀναχωρεῖ ἐκ Δελφῶν (Δελφοί).
- ▶ Ἴολαος ἀποδημεῖ ἀπὸ τῆς Ὀλυμπίας (Ὀλυμπία).
- ▶ Οὐ πορεύομαι εἰς τὸ συμπόσιον μετὰ τῶν τέκνων (τὰ τέκνα).
- ▶ Πολλοὶ θεωροὶ ἐπιδημοῦσι ἐν Δελφοῖς (Δελφοί).

10. Γράψε την ονομαστική πτώση του ενικού αριθμού των ονομάτων σύμφωνα με τα παραδείγματα.

	Ονομαστική
▶ οἰκίαν	ἡ οἰκία
▶ ἐπίκουρον	ὁ ἐπίκουρος

- ▶ τράπεζαν ή τράπεζα
- ▶ οίνοχόπν ή οίνοχόπη
- ▶ πέπλον ό πέπλος
- ▶ θρανία τò θρανίον
- ▶ στρόφιον τò στρόφιον
- ▶ αύλòν ό αύλòς
- ▶ λύραν ή λύρα
- ▶ πινάκια τò πινάκιον
- ▶ ῥοδίων ό ῥόδιος
- ▶ παλαίστρα ή παλαίστρα
- ▶ Ὀλυμπία ή Ὀλυμπία
- ▶ αγοράν ή αγορά
- ▶ θήραν ή θήρα

11. Συμπλήρωσε τον ορθό τύπο του επιθέτου *πολύς*.

- ▶ πολλοί έπίκουροι
- ▶ πολλή έρις
- ▶ πολλοί πόνοι
- ▶ πολύς θόρυβος
- ▶ πολλοί φιλόσοφοι
- ▶ πολύς φόβος
- ▶ πολλή φροντίς
- ▶ πολλή ούσία

ΠΡΟΣΟΧΗ: Το επίθετο *ό πολύς, ή πολλή, τò πολύ* μπαίνει στο ίδιο γένος, στον ίδιο αριθμό και στην ίδια πτώση με το ουσιαστικό που προσδιορίζει. Γράφεται με ένα -λ- όταν ακολουθεί -υ-, και με δύο -λλ- (-λλ-) όταν ακολουθεί άλλο φωνήεν.

12. Σε πόσες εικόνες απεικονίζονται τα παρακάτω αντικείμενα;

- ▶ χύτρα: εικόνα 7
- ▶ κρατήρ: εικόνες 1, 2, 3, 4, 6, 7
- ▶ κύλιξ: εικόνες 7, 15, 16
- ▶ άμφορείς: -
- ▶ οίνοχόπη: εικόνες 1, 4, 7, 10, 15
- ▶ λύρα: εικόνες 1, 4, 6
- ▶ αύλός: εικόνες 1, 7, 16
- ▶ έμβάδες: εικόνα 7